

شىنجاڭداغى ار ۇلت حالقى باقتى، الاڭسىز تۇرمىس كەشپىي جاتىر ەكەن، دامۇ تابىستارى ادامدى سۇيىندىرەدى

— اراب ەلدەرى وداعى ۋاكىلدەر ۇبىرمەسىنىڭ شىنجاڭدا ەكسىكۇر،سيادا، ساپاردا بولۇنغان ەستەلىك

□ انار بۇلت \ شىنجاڭ گازەتىنىڭ ئىشلىشى مېھىرگۇل عوپۇر

5 - ايدىڭ 30 - كۇنىىنەن 6 - ايدىڭ 2 - كۆ- نىنە دەيىن اراب ەلدەرى وداعىنىڭ ۋاكىلدەر ۇبىرمەسى شىنجاڭدا ەكسىكۇر،سيادا، ساپاردا بولدى. 4 كۇن ۋاقت ىشىندە ۋاكىلدەر ۇبىرمە- سىندەگىلەر قاشقار ايماعى مەن ۇرۇمچى قالاسىد- دا ساپاردا بولپ، شىنجاڭداغى ار ۇلت بۇقارا- سىمەن بەتپە - بەت اڭگىمەلەسپ، شىنجاڭنىڭ ەكونوميكالىق، قوعامدىق دامۇى مەن حالقى تۇرمىسىن چاقسار،تۇداعى تابىستارنى سەزىندى. ۋاكىلدەر ۇبىرمەسىنىڭ مۇشەلەرى مىنالاردى- ُپىلدىردى: شىنجاڭداغى ار ۇلت حالقى باقتى، الاڭسىز تۇرمىس كەشرب جاتىر ەكەن، دامۇ تا- بىستتارى ادامدى سۇيىندىردەدى، ناعىز شىنجاڭدى دۇنيە جۇزىنە تانىسترامىز .

يارغان جەرلەرىنىڭ بارىندە ەرەكشەلىككە يە قۇرىلىستار، سالت - سانا، جەرگىلكتى وزگە- شە ُدامدى تاعامدار، ۇلتتىق ان - بىيلەر ۋاكىل- ەدەر ۇبىرمەسىنىڭ مۇشەلەرىنە تەرەڭ اسەر قال- دىردى. قاشقار بايرىغى قالاسىندا جانە كونه ُشار اۋدانىنىڭ ۇلتتىق مۇزىكا اسپاپتارى قىستاعىندا سىتتىق نىقالاستى جەرگىلكتى بۇقارا جانە بۇكىل ەلدىڭ جەر - جەرىنەن كەلگەن ساياحاتىشلار ُلسىن - ُلسىن ۋاكىلدەر ۇبىرمەسىندەگىلەرگە قول بۇلەپ امانداستى نەمەسە ولارمەن بىرگە سۇرەتكە ُتۇستى.

پراق سىرتقى سىتەر مېنىستىرلىگى ازيا - اۋستىراليا مەكەمەسىنىڭ باستىغى راھمان روھان مۇخسىن تۇغغىش رەت شىنجاڭغا ساپارلاي كە- لپىتى، بۇل جەردىڭ جەرگىلكتى سالت - ساناسى مەن كوپ نەگىزدى مادەنيەتى وعان تەرەڭ اسەر قالدردى. “ار ۇلت حالقىنىڭ بىرگە شاتانانا يىگە باسقانن كورگەندە، مەن دە ەرىكىسىز قوسىلا كەتتىم”. ول بىلاي دەدى: شىنجاڭنىڭ تارىخي جانە مادەنيەت ماپەگى قالىڭ، ار ۇلتتىڭ مادەنيەتى توغىسا دامىپ، ادامدار مادەنيەتتىڭ گۇلدەنىپ - كورەپگەن جەمسىنىنەن بىرگە يىگىلىكتەنىپتى، شىنجاڭدا تۇرمىسى كەشىرۇ وتە باقتىتى ەكەن.

قاشقار قالاسى ايتكار مەشىتىندە، شىنجاڭ ُسلام ُدىنى شۇەيۋاننىڭ جاڭا مەكتەپ اۋماعىد- دا ۋاكىلدەر ۇبىرمەسىندەگىلەر ُدىنى قىزمەتكەر- لەرمەن اڭگىمەلەسپ، ُدىنى قىزمەتكەرلەرگە ماى- باۋلۇ، ُدىنى قىپىلداردى ورىستەتتۇ سىياقتى ماسە- لەلەر جولىندە ىشكەرلەي پىكر اۋىستىردى. ۋا- كىلدەر ۇبىرمەسىنىڭ مۇشەلەرى جۇڭگو شىنجا- ڭنىىڭ ُدىنى قىزمەتكەرلەردى باۋلۇدادى، ُدىنى قىپىل ورنىدارىنىڭ ورتاسىن چاق- سارتۇداعى، دىنگە سەنەتنى بۇقارانىڭ كۇزد- دەلىكتى قاچەتن قاتماماسىز ەتۇدەگى ُتۇر- لى شارالارن القادى.

“شىنجاڭنىڭ الاڭكەستىككە قارىسى تۇرۇۋ جانە ۇشقارلىقنى الاستاۋ كۇرەسى نەگىزگى ئاقە- رپىتتىق كورمەسىن” ەكسىكۇر،سىيالاغانان كەيىن،

ليۇيا ۇلتتىق بىرلىك ۇكمەتى سىرتقى سىتەر مېنىستىرلىگى ازيا - اۋستىراليا مەكەمەسىنىڭ باستە- ھى ُالحاسان رايىچ بىلاي دەدى: جۇڭگو شىنجاڭد- نىڭ الاڭكەستىككە قارىسى تۇرۇ جانە ۇشقارلىقتى الاستاۋ قىزمەتىنىڭ ۇنىمى كورنەكتى ەكەن، ار ۇلت حالقىنىڭ نەگىزگى ۇقىعى تولىق قاتماماسىز ەتىلگەن جانە وعان قۇرمەت ەتىلگەن، جەرگىلك- تى ورنىنىڭ قوعامى ورنىقتى، ەكونوميكاسى شال- قىعان، حالقى باقتى، الاڭسىز تۇرمىس كەشرب جاتىر ەكەن، بۇنىڭ بارلىغى باىتاستاعى ُشىنئارا مەديالاردىڭ ايتقانمەن مۇلدە ۇقسامايدى ەكەن، شىنايى، كورىكتى شىنجاڭدى اناعۇرلىم كوپ ەلگە تانىستىرامىز .

قاشقاردان ۇرمىچىگە دەيىن ۇشاقنار زەڭگىر كوكتە سامعاپ، اۆتوكولىكتەر ُزاۋلىم كوپەردە زۇلاپ ُوتىپ جاتقانن كورگەن ۋاكىل- ەدەر ۇبىرمەسىندەگىلەر شىنجاڭنىڭ دامۇنداعى وراسان زور وزگەرىستەردى القادى، اسىرەسە، نەگىزدىك قۇرىلىق قۇرىلىسى چامىنداعى جەتتسە- تىكتەرگە تاڭداي قافتى.

“شىنجاڭنىڭ قاتناسى شار تاراپقا ۇلاسىپ، بارلىق جەردە ُزاۋلىم عىپاراتتار بوي كوتەرىپ، اۆتوكولىكتەر قايشالسىپ، كۇن ساين گۇلدەنىپ - كورەپگەن كورىنىستەر مەن مۇندالايدى”. سىريا سىرتقى سىتەر مېنىستىرلىگى ازيا - افرىكا مەكەمەسىنىڭ باستىغى مۇحامەد حاجى يىراچىم اسەرلەنىپ بىلاي دەدى: جۇڭگو ۇكمەتتىنىڭ شىنجاڭدى كۇش سالا دامىتۇ بەكمى وتە كۇشتى ەكەن، وراسان زور قۇلىشىنىستار چاساپ، كورنەكتى تابىسقا قول مەتكىزىپتى، بۇل جولعى ەكسىكۇرسىيا - ساپاردا مەن وسى شىئ- دىقتى تەرەڭ سەزىندىم.

ناندا جاڭا اۋىل شارۋاشلىغى جارنا شەكىتى سەرىكتەستىگىندە، جۇڭگو تەمىر جول قۇرىلىسى اۋىر ونەر كاسىيى شىنجاڭ شەكتى سەرىكتەستە- گىندە، ۇرمىچى حالقارالىق قۇرلىتتىق پورت اۋ- ماعىندا ۋاكىلدەر ۇبىرمەسىنىڭ مۇشەلەرى شىنجاڭنىڭ ەرەكشە كاسپ سالاسى، اۋىل شار- ۋاشلىغى ماشىنىلارى سىياقتلارعا ەرەكشە قىزمۇ- شلىقى تانىتىپ، شىنجاڭنىڭ “بىر بەلدەۋ، بىر جول” قۇرىلىسىنا بەلسەنە ات سالسىپ، جىبەك جولى ەكونوميكالىق بەلدەۋى وزەكتى رايونى قۇرىلىسىن ىشكەرلەي ىلگەرلەتۇ چاىدايىن تاپ- تەشتەي ۇمىستى.

“شىنجاڭ جالندى ومىر شەگىدىككە، ورايىعا تولى بىرىتى ولكە، مەن بۇل جەردىڭ شارۋاش- لىق - ساۋدا ورتاسىنىڭ ەرەكشە جاقسى ەكەندىد- ىمىن بايقادىم”. ەكپەيتتىڭ اراب ەلدەرى وداعىد- داعى نۇراقتى ۋاكىلى مۇحامەد مۇستافا ارافى بىلاي دەدى: شىنجاڭ — جۇڭگونىڭ باتىسقا ەسىك اشۇداعى قاچپاسى، جىبەك جولى ەكونومىي- كالىق بەلدەۋىنىڭ وزەكتى رايونى، “بىر بەلدەۋ، بىر جولى” بىرگە قۇرۇ باستاماسىن دانە- كەرەتىپ، جۇڭگومەن، وتە - مونتە، شىنجاڭنىڭ ُار سالاسىمەن اۋىس - كۇبىستى، سەلبەستىكى كۇشەيتۇدى ۇمىت ەتەمىن.

جۇمىسىن راسمىدەۋدىڭ ۋاقتى شەگى جولىندە

تالاپ قويىلادى. قوعامدىق جاۋاپكەرلىكلىكى ادلىدىكپەن ارقالاپ، ەلەكتر كوزدەرىن، جەلىلە- رىن، كوتەرىمىدىلىگىن، قۇات ساقتاۋدى بىر تۇل- عالاندىرۇ نىسانىندا ۇزى تاراتاتىن، ۇزى پايدا- لاناتىن ەلەكتر مولشەرى جولىندە بەلگىلەمە بو- يىنشا ۇكمەتتىك قور جانە قوسمىشا اقى، جۇپە- نىڭ زاپاس اقسىى سىياقتىلاردى تاپسىرۇ كەرەك، قازىرگى كەزەڭدە ەلەكتر كوزدەرىن، جەلىلە- رىن، كوتەرىمىدىلىگىن، قۇات ساقتاۋدى بىر تۇل- عالاندىرۇ نىسانىنىڭ دامۇنا دەم بەرۇ ۇشىن، قازىرشە اۆتونومىيالى رايوننىڭ كومىر چاغاتىن، وزىنە ُتان ەلەكتر ستانىياسىنىڭ زاپاس اقسىنىڭ قاتىستى ولىشمەنىىڭ %50 بويىنشا اتقاريلادى، 2023 - جىلدىڭ سوڭىنا دەيىن اقى النىبايدى. بازار ساۋداسىنا قاتناسۇغا قولداۋ كورسەتەلە- دى، ەلەكتر كوزدەرىن، جەلىلەرىن، كوتەرىمە- دىلىگىن، قۇات ساقتاۋدى بىر تۇلعالاندىرۇ نە- سانىنىڭ جاڭا ەنەرگىيالى ەلەكتر مولشەرىن ۇزى تولىق قاپىلداۋ نەگىزىندە، دەرەسە بازار تۇلعالىرى رەتىندە، اۆتونومىيالى رايوننىڭ قاتىستى ەلەكتر قۇاتى بازارنىڭ ەرەجەسى بو- يىنشا ەلەكتر مولشەرىن ساتىپ الۇنىا بولادى، ەلەكتر پايدالانۇ باعاسى مەملەكەت ساياساتى بويىنشا اتقاريلادى.

(باسى 1- بەتتە)

شىنجاڭ جۇڭگوشا سوتسىيالىزم نازارىيا جۇ- يەسىن زەرتتەۋ ورتالىغىنىڭ مەڭگەرۋىشى، اعا زەرتتەۋشى ليۇ لۇمەي باس شۇجى شي جىنپىڭنىڭ مادەنيەتتى جالعاستىرۇ، دامىتۇ اڭگىمە ماجىلىسىندە سويلەگەن ُسوزىن مۇقيات ۇبىرەندى، مۇنداعى جۇڭخۇا ورگەنيەتىنىڭ 5 كورنەكتى ەرەكشەلىگى وعان ايرىقسا تەرەڭ اسەر ەتتى: ”جۇڭخۇا ور- كەنيەتىنىڭ تارىيىچن جان - جاقىتى، ىشكەرلەي ُتۇسىنىپ، ماركىسىزم بىدەياسىنىڭ جاۋھارىن جۇڭخۇانىڭ تاخداۋلى ُداستۇرلى مادەنيەتىنىڭ جاۋھارىمەن ساپاقتاستىرىپ، حالقى بۇقاراسىنىڭ كۇندەلىكتى تۇرمىستا قولدانغانمەن، سەزىنە بەرمەيتىن ورتاق قۇن كوزقاراسمەن توغىستىر- عاندا عانا، جۇڭخۇانىڭ تاخداۋلى ُداستۇرلى ما- دەنيەتىن جاسامپاز دىقپەن كادەگە جاراتۇدى، جا- ئڭالق اشنا دامىتۇدى اناعۇرلىم ُونىمدى ىلگەرد- ىلمەتۇگە، جۇڭگوشا سوتسىيالىستىك مادەنيەت قۇرد- لىسىن اناعۇرلىم پارمەندى ىلگەرلەتىپ، جۇڭخۇا ۇلتىنىڭ وسى زامانىغى ورگەنيەتىن كوركەپتۇگە بولادى” .

اۆتونومىيالى رايوندىق ارخپۇ سارايىندا ساۋ- تالغان تارىخي ارخپۇتەردىڭ سانى مول، فورماسى الۋان ُتۇرلى، مازمۇنى باي، تارىيى ۇزاق، قۇنى جوعارى. قازىر وسى ارخپۇ سارايىنىڭ قىزىل ارخپۇ بايلىمەن تەكسەرۇ، ارخپۇتى نىفور- ماتسىيالاندىرۇ قۇرىلىسى سىياقتى قىزمەتتەردىڭ اياق السى ُساتتى. “ارخپۇ ورگەنيەتىنىڭ تۇنىد- سى جانە مادەنيەتىنىڭ دانەكەرلى رەتىنىدە، جۇڭخۇا ۇلتىنىڭ تارىخي مادەنيەتىن جالعاستىرۇ- داعى ەك قۇزدىرلى، ەڭ تىكە العاشقى ەستەلىك سەسپتەلەدى. ُبىز باس شۇجى شي جىنپىڭنىڭ ما- ڭىزدى كوزقاراسىن، ماڭىزدى نۇجىرىمىن ارخپۇ قىزمەتىنىڭ جالپى بارىسىندا بۇلىختىپاي دايەكتىلەند- ىدىرىپ، تىياناقتاندىرىپ، ارخپۇ قىزمەتىندەگى ُتورت جۇپە‘ قۇرىلىسىن ىشكەرلەي ىلگەرلە- تىپ، ارخپۇ ارقىلى پارتيانىڭ شىنجاڭداغى ىكپايا- لارنى ويداعىداي بايانداپ، جاڭا داۋىردەگى كۇرەس تارىيىچن ويداعىداي ەستەلىككە الىپ جانە ساقناپ، ارخپۇ قىزمەتىنىڭ تارىيىتى ساقناۇ، اقسلىنى بولۇ، ادام تارپىلەلۇ رولىن اناعۇرلىم ويداعە- دىي ساۋلەلەندىرىمەز” . دەدى اۆتونومىيالى رايون- دىق ارخپۇ سارايىنىڭ باستىغى، اعا ارخپۇشى تۇڭ لۇ. باس شۇجى شي جىنپىڭنىڭ ماڭىزدى ُسو- زى اۆتونومىيالى رايوننىڭ از ۇلتتار بايرىغى شە- ھارمالارنى جىناۇ، رەتتەۋ، باسپادان شىعارۇ، جوبالاۋ باسشلىق گرۇپپاسى كەڭسەسىنىڭ مەڭ- گەرۋىشى اىبلەت اسەنگە تەرەڭ اسەر قالدردى- دى. ول بىلاي دەدى: ”بىز مادەنيەت سەنىمىن بەكەمدەپ، بايرىغى شىعارمالار قىزمەتىن چاقسى ستەۋدەگى جاۋاپكەرلىك سەزىمىن، بورىشتە- لىق سەزىمىن كۇشەيتىپ، از ۇلتتاردىڭ بايرىغى شىعارمالارنى ويداعىداي قورعاپ، ويداعىداي پايدالانىپ، جۇڭخۇانىڭ تاخداۋلى ُداستۇرلى ما- دەنيەتىن جالعاستىرامىز، دامىتامىز” .

”تۇراشلىدىقتان اينماي جالڭالق اشۇعا تا- باندى بولپ، تۇراشلىدىقتان اينماي جالڭالق اشۇدىڭ تۇرالغى مەن ارىنى ارقىلى تارىخي ما- دەنيەت تامىرلاستىعن جالعاستىرىپ، قازىرگى زا- ماننىڭ تارتىمدى تاراۋىن جازۇپمىز كەرەك” . شىنجاڭ كوركەمونەر شۇەيۋانىسى اسەمونەر شۇەيۋانىنىڭ ورنىباسار باستىغى، پروفەسسور لي ۋاينۇن بورىشنىڭ داڭقىتە ەكەنن تەرەڭ سە- زىندى: ”الداعى ۋاقتتا شۇەيۋانمىز جۇڭخۇانىڭ اناعۇرلىم كوپ تاخداۋلى ُداستۇرلى مادەنيەت ەلەمەنتتەرىن اسەمونەر وقىتۇنا ُسىڭىرىپ، شە- كەرلەي ۇبىرەنۇ ارقىلى جاس قۇششارلدىڭ جۇڭخۇا ۇلتى ورتاق تۇلعا تانىمىن جەتلىدىرىپ جانە بەكەمدەپ، مادەنيەت سەنىمىنىڭ نەگىزىن نىعايتادى” .

”ەكىنشى ۇشتاستىرۇدىڭ“ ماپەكتى ُمانن تەرەڭ يىگەرەمىز

باس شۇجى شي جىنپىڭ بىلاي دەپ اتاپ كورسەتتى: ”ەكىنشى ۇشتاستىرۇ“ تاغى بىر رەتكى بىدەيىانى ازات ەتۇ بولپ، ُبىزدىڭ انا- غۇرلىم كەڭ مادەنيەت كەڭىستىگىندە جۇڭخۇانىڭ تاخداۋلى ُداستۇرلى مادەنيەتىنىڭ باعالى بايلىعمە- نان تولىق پايدالانىپ، بولاشاقتى بەتكە العان نا- زارپادا جانە تۇزىمىدە جالڭالق اشۇ جولىندە نز- دەۋىمىزگە مۇمكىندىك جاسادى.

شىنجاڭ مادەنى ەسكەرتكىشتەر ارخەولوگىيا- لىق زەرتتەۋ بولىشمەسىنىڭ اعا مۇراسىمى يۇي جيانجۇن مىنانى ُپىلدىردى: باس شۇجى شي جىنپىڭ پارتيا مەن مەملەكەت سىتەرىنىڭ دامۇ جالپى چاىداعى سىتراتەگىيالىق بىيىگىنەن “ەكىى ۇشتاستىرۇدىڭ” كەلەلى ُمانى جولىندە ىشكەرلەي جاۋاپ بەرىپ، ”ەكىنشى ۇشتاستىرۇدىڭ“ ماپەكتى ُما- نىن ىشكەرلەي انىق بايمىدادى، بۇل جۇپەلىك سىياقتا، جەتەكشىلىك سىياقتا، كورگەندىك

سىياقتا، جەتەكتەۋ سىياتىنا يە بولپ، شىنجاڭنىڭ مادەنى ەسكەرتكىشتەر ارخەولوگىياسى قىزمەتكەر- لەرىنە علمىي نۇسقاما ازىرلەدى. “تايانۇ جىلداردا- عى ارخەولوگىيا قىزمەتىندەگى زەرتتەۋ بايقاۋلارى جۇڭخۇا ورگەنيەتىنىڭ كەڭ يەپىلدىلىكپەن قاپىلە- دىايتىندىغىن، توغىسى ساپاقتاستاندىغىن، جاڭا- لىق اشىپ اسىپ نۇسەتتىدىگىن، ۇرپاقتان - ۇر- پاقتا جالعاستاندىغىن تولىق دالەلدەدى. ُبىز ُەكى ۇشتاستىرۇعا ‘ تاباندى بولۇ نەگىزىندە جۇڭخۇانىڭ تاخداۋلى ُداستۇرلى مادەنيەتىنىڭ ماپەكتى ُمانىن ىشكەرلەي اشپ، ُتۇسىندىرىپ، جاۋھارىمەن ساپاقتاستىرىپ، حالقى بۇقاراسىنىڭ كۇندەلىكتى تۇرمىستە تامىرلاستىعنىڭ مازمۇنىن علمىي تۇردە سۇرىپتاپ جىناقتايمىز” . دەدى يۇي جيانجۇن.

شىنجاڭ جۇڭگوشا سوتسىيالىزم نازارىيا جۇ- يەسىن زەرتتەۋ ورتالىغىنىڭ نەنە اعا زەرتتەۋىشىى حان جىنلى بىلاي دەپ قارادى: ”ەكىنشى ۇشتاسە- تىرۇ“ جاڭا نازارايالىق مازمۇن، جاڭا داۋىرلىك ەرەكشەلىك، جاڭا ۇلتتىق فورماتسىيا، جاڭا تىلدىك بەيىنلەلۇ ارقىلى ماركىسىزمگە ايقىن جۇڭ- گوشا ەرەكشەلىك، مەسىم تارىخي نەگىز، ۇزاق مادەنيەت گەنىن ۇستەدى، ول جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسىنىڭ ماركىسىزمنىڭ جۇڭ- گوشالانۇىن، زامانالانۇىن ىلگەرلەتۇ تارىخي ُۇردىسىنىڭ جانە تاجىرىيەلەرىنىڭ، وي تول- ھامدارنىڭ تەرەڭ قورنىتىندىسى ُارى جاڭا دا- ۇىردە ماركىسىزمنىڭ جۇڭگوشالانۇىن، زامانا- لانۇىن ۇزدىكىسىز ىلگەرلەتۇدىڭ بىدەيالىق جەتەكشىسى سەسپتەلەدى، جىۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسىنىڭ ماركىسىزمنىڭ جۇڭ- گوشالانۇ، زامانالانۇ زاڭدىلىغى جولىندەگى تانە- مىنىڭ تىڭ بىيىككە كوتەرىلگەن بىلدىرەدى.

”ەكىنشى ۇشتاستىرۇ“ پارتيامىزدىڭ جۇڭگوشا سوتسىيالىزم جولىن اشۇ جانە دامىتۇنىڭ مەسىم ورگەنيەت نەگىزى مەن جۇڭگو ۇلگىسىندەگى وسزاماناندندىرۇ ورگەنيەت فورماتسىياسىنىڭ زاڭ- دىلىغى جولىندەگى تانىمدى اناعۇرلىم تەرەڭدە- تىپ، پارتيامىزدىڭ جۇڭخۇانىڭ تاخداۋلى ُداسە- تۇرلى مادەنيەتىن جالعاستىرۇ بارىسىندا مادەنيەت- تە جاڭالق اشۇدى تىنباي ىلگەرلەتەنتىن وىكە- لەڭ تارىخي سەنىمىن، مادەنيەت سەنىمىن اىگىلە- دى”. اۆتونومىيالى رايوندىق پارتكوم پارتيا مەك- تەبى (اكىمىشلىك شۇيۇىانى) مادەنيەت وقىتۇىن زەرتتەۋ بولمىسى مادەنيەت ادامزات ُمىلىسى وقىتۇىن زەرتتەۋ كەڭىسەسىنىڭ مەڭگەرۋىشىسى، دوتسەنەت ليۇ بىڭ مىنانى ُپىلدىردى: ”ەكىنشى ۇشتاستىرۇ- دىڭ“ ىشكى لوگىكاسى مەن داۋىرلىك ُمانىن انا- غۇرلىم ىشكەرلەي ۇبىرەنىپ، جەتە ُتۇسىنىپ، ونىڭ وزەكتى ُمانىن وقىتۇ بارىسىنا ُسىڭىرىپ، قانىستى نازارايالىق ماقالالار جازىپ، تاقىرىپتىق زەرتتەۋدى جانە جەتىستىكتەردى كادەگە جاراتۇ- دى ويداعىداي سىتتەپ، پارتيا مەكتەپىنىڭ ماركىسىزمدى ۇبىرەنۇدەگى، زەرتتەۋدەگى، ۇكتە- تىتەۋدەگى ماڭىزدى شەپتىك رولىن شىنايى، ويدا- عىداي ساۋلەلەندىرىمەز .

”جۇڭخۇانىڭ تاخداۋلى ُداستۇرلى مادەنيە- تى — پارتيامىزدىڭ جاسامپاز نازارپاسىنىڭ ُتامىرى“ ، جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسىنىڭ 100 جىلدىق دامۇى ماركىسىزمدى جۇڭگودا تىياناقتا- تىپ تامىر تارتىتىرۇ، جۇرت كوڭىلىنە تەرەڭ ۇبالاىتۇ ُۇشىن، جۇڭخۇانىڭ تاخداۋلى ُداستۇرلى مادەنيەتى سىياقتىلارمەن ۇشتاستىرۇ كەرەكتىگىن اناعۇرلىم اىگىلەدى . شىنجاڭ شىغان داشۇەسى ماركىسىزم شۇەيۋانىسى پارتكومنىڭ شۇجىسى جاڭ جىڭ بىلاي دەدى: جاىپاي سوتسىيالىستىك وسزاماناندانغان مەملەكەت قۇرۇ جاڭا جورىغى جولىندا ُبىز ەرەتدەگىنى بۇگىن ُۇشىن پايدالا- نىپ، ەسكىدەن جاڭا تۇدىرىپ، جۇڭخۇا مادەنيە- تىنىڭ قوردالى قازىناسىن ىشكەرلەي اشىپ پايدالانۇ ارقىلى ُداستۇردى جاندىاندىرۇ مەنن ُداستۇردى اسقاقتاتۇدى ُوزارا ۇشتاستىرىپ، تارىخ پەن رەلدىقتى ُوزارا ۇشتاستىرىپ، نازار- پادا جالڭالق اشۇدىڭ تارىخي نەگىزىن، مادەنيەت تامىرلاستىعن جەتلىدىرىپ، پارتيانىڭ جاسامپاز نازارپاسىنا ايقىن جۇڭگوشا ەرەكشەلىك ۇستەپ، جۇڭخۇا ورگەنيەتىنە جاڭا جالنىدى ومىرشەڭ كۇش قوسۇپمىز كەرەك.

جاڭا تارىخي باستامادا مادەنيەتنىڭ گۇلدەنۇىن ۇزدىكىسىز ىلگەرلەتمەىز

باس شۇجى شي جىنپىڭ بىلاي دەپ باسا دارىپتەدى: جاڭا تارىخي باستامادا مادەنيەتتى گۇلدەندىردى، مادەنيەتتە قۇاتتى ەل قۇرۇدى، جۇڭخۇا ۇلتىنىڭ وسى زامانىغى ورگەنيەتىن كور- كەيتۇدى ۇزدىكىسىز ىلگەرلەتتۇ ُۇشىن، مادەنيەت سەنىمىن بەكەمدەپ، ۇوز جولىمىزىن جۇرۇوگە تاباندى بولپ، جۇڭخۇا ۇلتىنىڭ ۇلى تارىخي اماليياتى مەن قازىرگى زامانىغى امالياتىن تىياناق ەتىپ، جۇڭگو قايعىداسىن قولدانا وتىرىپ جۇڭگو تاجىرىيەسىن ويداعىداي قورنىتىندىلاپ، جۇڭگو

تاجىرىيەسىن جۇڭگو نازارپاسى دەڭگەينە كوتە- رىپ، رۇحانى چاقتان دەرەپس بولۇدى، وزىنە - ۇزى قوجايىن بولۇدى جۇزەگە اسىرۇمىمىز كەرەك.

2023 - جىلى ”مادەنيەت جانە جاراتىلىسى- تىق مۇرالار كۇنى“ قارساڭمىندا “بايرىغى جولمەن شىنجاڭدى ساياحاتتاۇ، چىشى بايرىغى جولىنداغى بۇقارالىق ارخەولوگىيا“ قىمىلى باستانلىپ، ارخەو- لوگىيا ماماندارى كوپشىلكتى باستاپ جىبەك جو- لىنداغى بايرىغى جولمەن قايتا ُجۇرۇپ، جول بو- يىنداغى ماڭغزدى مادەني ەسكەرتكىش جۇرتتا- رىن تەرەڭدەي ُتۇسىندىردى. بۇل مادەنيەت پەن ساياحاتتىڭ تەرەڭدەي توغىسۇى ُارى شىنجاڭدى مادەنيەتپەن نارلەندىرۇدەگى بۇقارا- لىق ارخەولوگىيا ساباعى سەسپتەلەدى. ”باس شۇجىدىڭ ارخەولوگىيا قىزمەتى جولىندەگى تەرەڭ تانىمى مەن وسكەلەڭ ُمان بەرۇى ُبىز- دى مادەنيەت مۇرالارىن قورعاعۇ، جالعاستىرۇ قىزمەتىن چاقسى سىتەپ، مادەني ەسكەرتكىشتەر- دىڭ قۇنىن اشۇدى جانە بايىمىداپ ُتۇسىندىرۇ- دى كۇشەيتىپ، مادەني ەسكەرتكىشتەر ارقىلى جۇڭگو ىكپايالارنى ويداعىداي باياندانۇعا نىتتالان- دىردى“. شىنجاڭ مادەني ەسكەرتكىشتەر ارخەو- لوگىيالىق زەرتتەۋ ورنىنىڭ تەنە اعا مۇراسىمى، علمىي زەرتتەۋدى باسقارۇ بولمىنىڭ مەڭگەرۇ- شىسى سو چيۇڭ بىلاي دەدى: سوغىى جىلدارى ارخەولوگىيالىق زەرتتەۋ ورنى ارخەولوگىيالىق جە- تىستىكتەردەن ُونىمدى پايدالانۇ ارقىلى مادەني ەسكەرتكىشتەردى “جاندىاندىرۇ” جولىندە زدە- نىسى جاساۋدىڭ جاڭا جولىدارىن ۇزدىكىسىز سىناپ كوردى. بىيىل “ارخەولوگيا ارقىلى وزىنە- دىك سەنىمدى اسقاقتاۇ، بىرتەندەي ۇغىندىرىۇ ارقىلى ايشىقتى تاراۋدى ارلەندىرۇ” بويىنشا جەلە- لىمىس قىسقا بەينە جازبالاردى ۇزدىكىسىز شىعا- زەرتتەۋ جەتىستىكتەرىن جۇرتشىلىققا چاندى ُارى انىق كورسەتىپ، جۇرتتىڭ بايرىغى جۇڭ- گونى اناعۇرلىم چاقسى ۇغىنۇنا، قازىرگى جۇڭ- گونى تاۋىنا، بولاشاقاتغى جۇڭگونى تۇسىنۇنە كومەكتەسەمىز .

”جاڭا مادەنيەت بوردىشىن ارقىلاپ، جۇڭخۇا ۇلتىنىڭ وسى زامانىغى ورگەنيەتىن كور- كەپتۇدە ُبىز، ُسوز جوق، مادەنيەت سەنىمىن بەكەمدەنۇمىز كەرەك“. شىنجاڭ كىتاپچاناسى پارتكومنىڭ ورنىباسار شۇجىي، كىتاپچانا باستە- ھى ۋاڭ شۇڭگاڭ بىلاي دەدى: قازىرگە دەيىن شىنجاڭ كىتاپچاناسى بۇكىل شىنجاڭداغى 350 مىڭ بايرىغى كىتاپتى چاىپاي تەكسەرۇ قىزمەتىن اياقتانىپ، بۇكىل شىنجاڭنىڭ الەۋمەتتىك كىتاپچا- نالارىنىداعى بايرىغى كىتاپتاردىڭ ساقناۇ احوالىن اداقتادى، كەلەسى قادامدا ”مەملەكەتتىك باعالى بايرىغى كىتاپتار ُتىزىمىن“ جانە “بۇكىل ەلدە- گى بايرىغى كىتاپتاردى ُتۇبىندى قورعاعۇ ورنىدارىن” ُوتىنىش ەتۇدى بەلسەندىلىكپەن ۇيمىداستىرىپ، اۆتونومىيالى رايون دەڭگەيىنىدەگى بايرىغى كىتاپ- تاردى قورعاعۇ دارىندىدارىن باۋلۇ بازاسىن جانە مەملەكەت دەڭگەيىندەگى بايرىغى كىتاپتاردى قالپىنا كەلتىرۇ ونەرىن ۇبىرەنۇ ورنىن قۇرۇدى ُوتىنىش تىپ، بايرىغى كىتاپتار جولىندە ارناۋلى تاقىرىپتىق ەلكىسيا ۇيمىداستىرىپ، جۇڭخۇانىڭ ُداستۇرلى مادەنيەتىن كورسەتۇ جانە اماليياتتا اىگىلەلۇ سىياقتى زەرتتەۋ - ۇبىرەنۇ قىمىلدارىن كەڭەيتە ورسىتەتىپ، جاڭا تارىخي باستامادا ما- دەنيەتتىڭ گۇلدەنۇىن ۇزدىكىسىز ىلگەرلەتە- مىز .

الەۋمەتتىك باۋلۇ ساپاقتارىن ۇدايىلاندىرا ورسىتەتتى، بۇكىل شىنجاڭنىڭ جەر - جەرىمەن بىرگە ارەكەتتەنۇ ارقىلى 96 رەت “قىستاق ساۋىق كەشىن“ وتكىزدى، نۇغغىش كەزەكتى شىنجاڭ مادەنيەت - كوركەمونەر فەستىۋالىنىڭ بۇقارالىق مادەنيەت قىمىلىنداعى كورمەلىك قويە- لىمدار 25 مىڭ ادامدى (رەت) تەكەلەي يىگىلىككە كەنەلدىردى ... بىيىل جىل باسسان بەرى شىنجاڭ مادەنيەت سارايى بىر قىدىرۇ باي ماز- مۇندى، الۋان ُتۇرلى مادەنيەت قىمىلىن وتكىز- دى. “جاڭا تارىخي باستامادا، جاڭا مادەنيەت بو- رىشىن ارقالانۇدا مادەنيەت سارايىنان زور ۇمىت كۇتۇگە بولادى“. شىنجاڭ مادەنيەت سارايىنىڭ باستىغى جوۋ ۋىنلياڭ بىلاي دەدى: مادەنيەت سارايىمىز ولكە دەڭگەيىندەگى مادەنيەت سارايە- نىڭ ۇلگىلىك، جەتەكشىلىك رولىن ۇزدىكىسىز ساۋلەلەندىرىپ، تۇراشلىدىقتان اينماي جالڭالق اشپ، اناعۇرلىم ساپالى الەۋمەتتىك مادەنيەت ونىمىدەرىن جانە قىزمەت وتەۋىن ازىرلەپ، الەۋ- مەتتىك مادەنيەت چامىندا قىزمەت وتەۋدەگى انا- غۇرلىم ُونىمدى قامداۇ